

Чупріна О. В. Застосування матеріалів навчальних електронних видань на уроках української мови в початкових класах// Книга в академічному дискурсі: філологічний, методичний та мистецтвознавчий аспекти: збірник наукових праць (за матеріалами всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції) / За ред. К. Я. Климової. – Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2018. – С. 123 – 127.

Чупріна О. В.,

асистент кафедри лінгвометодики та культури фахової мови
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Застосування матеріалів навчальних електронних видань на уроках української мови в початкових класах

Поняття жанрів електронних видань досить широко розглядається в науково-методичній літературі. Сучасні науковці трактують електронні навчальні видання як спеціально створені з метою подання певного навчального матеріалу програмні продукти. З огляду на наявні в сучасній науці визначення, електронні лінгвометодичні видання для початкової школи можна розуміти як електронні продукти теоретичного чи практично-орієнтованого характеру, що подають систематизовані відомості, спрямовані на формування й розвиток лінгвістичної і комунікативної компетентностей учнів початкової школи. Класифікацію електронних навчальних видань пропонують В. Биков, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Лапінський та ін., які за призначенням об'єднують їх у чотири основних групи: – демонстраційно-моделюючі засоби, призначені для візуалізації інформації; програмні засоби діяльнісного предметно-орієнтованого середовища, спрямовані на візуалізацію об'єктів вивчення і виконання певних дій з ними; – програмні засоби для визначення рівня навчальних досягнень учнів; – програмні педагогічні засоби довідниково-інформаційного призначення [3; 83–89].

Електронні мультимедіа-видання О. В. Осін розглядає як засіб комплексного інформаційного впливу на особистість [5]. Він зазначив, що в основу побудови електронних мультимедіа-видань покладено принцип

взаємного доповнення друкованого та комп'ютерного компонентів, коли з одного боку, учень отримує можливість під час вивчення конкретної теми працювати з таким звичним засобом, як книжка, а з іншого, – скористатися найновішим інформаційним засобом – комп'ютером.

Мультимедіа-видання забезпечують таке подання інформації, яке важко, а іноді навіть неможливо відобразити в друкованому вигляді, наприклад, анімаційну демонстрацію рідкісних явищ, процесів віддалених у часі або на відстані тощо. Принципова відмінність електронних мультимедіа-видань від звичайних електронних полягає в можливості їх інтерактивної реалізації, коли учень може не тільки користуватися гіперпосиланням, але й активно втручатися в хід подій, моделювати процеси.

Крім того, невід'ємною частиною мультимедіа-видань є звуковий супровід, відео- й анімаційні файли. Так, звуковий ряд може синхронно супроводжувати включені у видання відеокадри або анімацію. Водночас, анімація відіграє допоміжну роль, сприяючи наочності опису відповідних процесів і кращому розумінню і запам'ятовуванню. В результаті утворення асоціативних зв'язків збільшується загальна швидкість сприйняття інформації школярами.

З урахуванням вікових особливостей молодших школярів, вимог до використання інформаційних технологій у початковій школі серед електронних мультимедіа-видань учені, крім названих, виділяють:

- електронні навчально-наочні посібники;
- електронні енциклопедії;
- електронні атласи [1].

Електронний навчально-наочний посібник – електронне навчальне видання, що містить сукупність наочних матеріалів, представлених засобами мультимедіа. Його використання є ефективним при організації репродуктивної роботи учнів, коли вчителю необхідно наочно підтвердити або конкретизувати мовленнєві повідомлення. Крім того, такі посібники є доцільними при постановці вчителем навчальних проблем.

Електронна енциклопедія – довідкове електронне видання основних відомостей з однієї або кількох галузей знання та практичної діяльності, систематизованих за різними ознаками, доповнених аудіо - та відео матеріалами, програмними засобами пошуку і відбору довідкової інформації. Такі електронні енциклопедії можуть стати у нагоді при організації дослідницької мовленнєвої роботи молодших школярів [2].

Наприклад, „Дитяча електронна енциклопедія Кирила і Мефодія” включає початкові, необхідні для молодшого школяра поняття про світ і людину, про існуючі цивілізації, історичні епохи, видатних діячів минулого і сучасного, цікаві явища природи тощо й дозволяє молодшим школярам здійснювати цікаві мультимедійні подорожі у „світ знань” й містить: 7650 енциклопедичних і довідкових статей й біля 5000 ілюстрацій; 200 статей про видатних людей у біографічному словнику й 170 літературних творів шкільної програми; 84 географічні карт, 25 мультимедіа-панорам, карту зоряного неба, інтерактивні карти (регіони світу, тематичні карти тощо); питання вікторини, розвиваючі ігри тощо [6].

В процесі вирішення евристичних питань засобами мультимедіа в учнів формується стратегія пошуку розв’язання окремих етапів мовленнєвих навчальних завдань.

Електронний атлас – альбом зображень різних об’єктів (карти, креслення, малюнки тощо) представлених в електронному вигляді з відповідними засобами навігації, пошуку.

Мультимедіа-тренажери – це навчально-тренувальні програмні продукти, які орієнтовані на відпрацювання учнями певної вікової категорії умінь й придбання навичок з конкретної дисципліни. Відмінність сучасних тренажерів від традиційних полягає в можливості імітувати різні життєві й навчальні ситуації, використовуючи технології мультимедіа. Зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну (3D) графіку, музику MIDI (Musical Instrumental Digital Interface), цифровий інтерфейс музичних інструментів

(стандарт, що дозволяє приєднувати до комп'ютера цифрові музичні інструменти).

Використання мультимедіа-тренажерів дозволяє організовувати відтворення учнями знань, способів навчальних дій, оволодіння певними вміннями та опанування навичками в найбільш сприятливих для учнів молодшого шкільного віку умовах - ігрових. Існує значний спектр мультимедіа-тренажерів, які орієнтовані на учнів молодшого шкільного віку та є широко доступними. Такі тренажери дозволяють підтримувати базові навчальні дисципліни.

Наприклад, організуючи уроки з української мови учитель може скористатися *“дитячим тренажером грамотності”* (Сорока Білобока). Це цікава навчальна гра для школярів початкових класів, використання якої на практиці дозволяє значно підвищити рівень знань учнів з української граматики, закріпити знання українського алфавіту. Використовуючи програмний продукт *“Українська абетка”* (Сорока Білобока), школярі мають можливість в ігровій формі закріпити знання української абетки. Яскраві малюнки, цікаві віршики та скоромовки сприятимуть збільшенню словникового запасу, а також розширенню кругозору учнів. Під час розвитку мовлення учнів найчастіше використовуються спеціально підібрані чи розроблені вчителем мультимедійні презентації і частково можуть застосовуватися інші електронні мультимедіа видання.

Нині опубліковано низку праць, в яких звертається увага на доцільне використання технологій мультимедіа: електронні енциклопедії, путівники, книги, інтерактивні довідники, мультимедійні навчальні комплекси, педагогічні програмні продукти, які стимулюють вияв пізнавальної активності, розширюють кругозір, формують нові вміння й навички учнів, стають допоміжними засобами у навчанні [41]. Використання мультимедійних продуктів у навчанні полегшує сприймання й засвоєння нового матеріалу, сприяє розумовому розвитку, посилює зацікавлення предметом, стимулює до самостійного й творчого пошуку нових ідей.

Список використаних джерел та літератури

1. Андерсен Б., Бринк К. Мультимедиа в образовании. М.:Дрофа, 2007. – 224 с.
2. Аствацатуров Г. О. Педагогический дизайн мультимедийного урока [Электронный ресурс] / Г. О. Аствацатуров. – Режим доступа : http://vio.uchim.info/Vio_45/cd_site/articles/art_1_2.htm
3. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / [В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова – К. : Педагогічна думка, 2010. – 160 с., с. 83–89
4. Імбер В. І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів : Дис. ... на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / Імбер Вікторія Іванівна. – Вінниця, 2008. – 238 с.
5. Осин А.В. Мультимедиа в образовании: контекст информатизации. - М.: Агентство "Издательский сервис", 2004. - 320 с.
6. Пінчук О.П. Використання мультимедійних продуктів у системі загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/170/156>